

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1SŽk/24/2019
Identifikačné číslo spisu: 1016201784
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1016201784.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Lesoochránárske zoskupenie VLK, so sídlom Tulčík č. 310, IČO: 31 303 862, právne zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou so sídlom kancelárie Štúrova 20, 042 83 Košice, proti žalovanému: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, so sídlom Nám. Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava, v konaní o správnej žalobe proti opatreniu, o kasačnej sťažnosti žalobcu (sťažovateľa) proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/210/2016-186 z 11. apríla 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/210/2016-186 z 11. apríla 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „správny súd“) uznesením č. k. 6S/210/2016-186 z 11. apríla 2019 zastavil podľa ustanovenia § 99 písm. g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) konanie o správnej žalobe, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia č. 6422/2016-9.2 (14/2016-rozkl.), záznam č. 39045/2016 (1) zo dňa 13.07.2016, ktorým Minister životného prostredia Slovenskej republiky zamietol rozklad a potvrdil rozhodnutie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru štátnej geologickej správy č. 5019/2016-7.3, č. záznamu 28109/2016 zo dňa 18.05.2016 o vylúčení žalobcu zo správneho konania podľa § 14 ods. 1, § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, vo veci predĺženia doby platnosti prieskumného územia „Snina- ropa a horľavý zemný plyn“ pre spoločnosť Alpine Oil and Gas, s.r.o., Karadžičova 16, Bratislava, IČO: 36 702 722. Súd súčasne vyslovil, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

2. Správny súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že po doručení správnej žaloby bolo primárnou úlohou správneho súdu skúmať, či sú v konaní splnené procesné podmienky konania, ktorých splnenie predstavuje predpoklad pre meritorne rozhodovanie o podanej správnej žalobe a pre naplnenie účelu správneho súdnictva, ktorým je poskytnutie ochrany právam a právom chráneným záujmom fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy tak, ako to predpokladá čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky.

3. Ďalej správny súd uviedol, že pod pojmom procesné podmienky konania možno rozumieť zákonom stanovené požiadavky, ktorých absencia spôsobuje, že správny súd má povinnosť začaté konanie ukončiť bez toho, aby sa v konaní zaoberal nárokom žalobcu vo veci samej. Správny súd je povinný v konaní ex offio skúmať splnenie procesných podmienok, pričom ich absencia môže mať v závislosti od povahy tohto nedostatku povahu odstrániteľnej alebo neodstrániteľnej vady konania. Ak správny súd pri skúmaní procesných podmienok dospeje k záveru, že ide o taký nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, správny súd v závislosti od povahy nedostatku procesnej podmienky správnu žalobu odmietne (v zmysle ustanovenia § 98 S.s.p.) alebo konanie zastaví (v zmysle ustanovenia § 99 S.s.p.).

4. Podľa § 22 ods. 6 zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon), na návrh držiteľa prieskumného územia môže ministerstvo prieskumné územie zrušiť alebo zmeniť; zmenou prieskumného územia je zväčšenie alebo zmenšenie jeho rozlohy.

5. V súvislosti s vyššie uvedeným ustanovením správny súd z obsahu správnej žaloby, z vyjadrení žalovaného orgánu verejnej správy a najmä z doplňujúceho vyjadrenia žalovaného z 9. júla 2018 a jej príloh zistil, že 30. apríla 2018 bol žalovanému doručený návrh na zrušenie prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“, v zmysle ust. § 23 ods. 3, ods. 4, ods. 5 a ods. 9 geologického zákona na žiadosť spoločnosti Alpine Oil and Gas, s.r.o., Karadžičova 16, 821 08 Bratislava, IČO: 36702722. Žalovaný rozhodnutím č. 6110/2018-5.3, č. záznamu: 27386/2018 z 25. mája 2018, právoplatným 18. júna 2018, rozhodol o zrušení prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“, ktoré bolo primárnym pri rozhodovaní v administratívnom konaní.

6. S ohľadom na uvedenú skutočnosť správny súd súhlasil s názorom žalovaného orgánu verejnej správy (vyjadrenie z 9. júla 2018), že zrušenie prieskumného územia má v tomto prípade za následok, že sa stalo bezpredmetným a odpadol predmet konania, pretože prieskumné územie už zaniklo a neexistuje.

7. Správny súd poukázal na skutočnosť, že spôsobilým predmetom prieskumu v správnom súdnictve je len také rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktoré zakladá, mení, zrušuje alebo deklaruje práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby, alebo sa jej priamo dotýka. Keďže v čase rozhodovania o správnej žalobe už neexistovalo rozhodnutie o zmenšení rozlohy a predĺžení doby platnosti prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“ pre držiteľov prieskumného územia, nakoľko bolo toto rozhodnutie v priebehu prieskumného konania zrušené rozhodnutím o zrušení prieskumného územia a účinky napadnutého rozhodnutia zanikli, odpadol dôvod na pokračovanie v konaní.

8. Súd zdôraznil, že žalobca bol právoplatne vylúčený z konania o určení prieskumného územia rozhodnutím Ministra životného prostredia Slovenskej republiky č. 6422/2016-9.2 (14/2016-rozkl.), záznam č. 39045/2016 (1) z 13. júla 2016 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru štátnej geologickej správy č. 5019/2016-7.3, č. záznamu 28109/2016 z 18. mája 2016. Inak, ak by aj bol účastníkom konania o určení prieskumného územia, prípadné zrušenie opatrenia žalovaného orgánu verejnej správy by nepredstavovalo pre žalobcu ako účastníka konania reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech a bolo by v rozpore so zásadou materiálnej pravdy aj v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Je povinnosťou tak správneho súdu, ako aj správneho orgánu zásadu zisťovania skutočného stavu veci uplatňovať súčasne so zásadou hospodárnosti tak, aby nedochádzalo k zbytočnému predlžovaniu konania a aby sa neprímerane nezvyšovali náklady konania. Iný výklad zákona by smeroval len k formálnemu zopakovaniu konania o odvolaní/rozklade bez toho, aby umožňovalo účastníkovi konania reálnu možnosť dosiahnuť materiálne iné rozhodnutie v jeho prospech a bolo by v rozpore aj so zásadou hospodárnosti správneho konania, ktorá je zakotvená v ustanovení § 3 ods. 4 S.s.p. (zrejme mal na mysli § 3 ods. 3 Správneho poriadku - pozn. kasačného súdu).

9. Vzhľadom na vyššie uvedené, poukazujúc na novú právnu skutočnosť- právoplatné zrušenie prieskumného územia, ktorá nastala v priebehu preskúmvacieho konania, odpadol dôvod pokračovať v

konaní a preto správny súd konanie podľa ustanovenia § 99 písm. g) S.s.p. zastavil. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa ustanovenia § 170 písm. b) S.s.p. tak, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, keďže konanie bolo zastavené.

10. Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca (sťažovateľ) kasačnú sťažnosť a navrhol, aby kasačný súd zrušil uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom v napadnutom uznesení (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.) a tiež, že krajský súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočniť jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p.).

11. Poukázal na to, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu vychádza z prevažujúcej praxe súdov rozhodujúcich o žalobách podľa § 247 O.s.p. a svoje uznesenie o zastavení konania vyvodil zo skutočnosti, že žalovaný vydal rozhodnutie o zrušení predmetného prieskumného územia, z čoho vyvodil, že v čase rozhodovania o správnej žalobe už neexistovalo napadnuté rozhodnutie žalovaného o zmenšení rozlohy a predĺžení doby platnosti prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“, keďže bolo zrušené uvedeným rozhodnutím o zrušení prieskumného územia a účinky napadnutého rozhodnutia žalovaného zanikli, a teda odpadol dôvod na pokračovanie v konaní.

12. Namietal, že prevažujúca súdna prax podľa právnej úpravy účinnej do 30.06.2016, podľa ktorej krajský súd vydal napadnuté uznesenie, je z hľadiska právneho prostredia v Slovenskej republike iná, ako po 30.06.2016. Sťažovateľ doručil krajskému súdu správnu žalobu dňa 22.09.2016, teda v čase účinnosti Správneho súdneho poriadku. Z tohto dôvodu je konštatovanie krajského súdu o jeho právoplatnom vylúčení z predmetného správneho konania bez významu. Otázka jeho vylúčenia zo správneho konania však nebola pre krajský súd zásadná pri jeho rozhodovaní, nakoľko zastavenie konania bolo založené na tom, že napadnuté rozhodnutie žalovaného bolo zrušené a prieskumné územie už neexistuje.

13. Sťažovateľ pripomenul, že už v žalobe poukázal na to, že napadnuté rozhodnutie žalovaného porušuje verejný záujem v oblasti životného prostredia. Napriek tomu krajský súd skonštatoval, že v pokračovaní v konaní mu bráni prekážka uvedená v § 99 písm. g) S.s.p. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na zmysel aktívnej legitímácie zainteresovanej verejnosti na podaní správnej žaloby, na dôvodovú správu k S.s.p. k ustanoveniu 42 ako aj na čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru a výklad k tomuto článku, ktorý poskytol Súdny dvor Európskej únie v rozsudku vo veci C-240/09 zo dňa 08.03.2011.

14. Skutočnosť, že medzi právnou úpravou podľa O.s.p. a podľa S.s.p. je zásadný rozdiel, pokiaľ ide o spôsobilosť preskúmania rozhodnutia v oblasti životného prostredia po uplynutí platnosti rozhodnutia, vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 875/2016 zo dňa 28.02.2017, ktorým ústavný súd rozhodol o sťažnostiach proti uzneseniam najvyššieho súdu, ktorými boli zastavené konania o žalobách z identických dôvodov ako to urobil krajský súd vo svojom uznesení. Sťažovateľ zdôraznil, že Inštitút žaloby zainteresovanej verejnosti proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy vo veci životného prostredia je prostriedkom ochrany verejného záujmu. Skutočnosť, či verejný záujem v oblasti životného prostredia porušený bol alebo nie, nezaniká tým, že žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného stratí platnosť. Zrušenie takéhoto rozhodnutia, v prípade jeho rozporu s verejným záujmom, je bez ohľadu na uplynutie doby jeho platnosti pre ochranu verejného záujmu zásadné a je zásadné aj pre účinnú realizáciu práv zainteresovanej verejnosti podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Výklad prijatý krajským súdom znamená, že nie je potrebné chrániť verejný záujem v oblasti životného prostredia v situácii, keď napadnuté rozhodnutie žalovaného zakladalo právne účinky rok a 10 mesiacov, pričom ďalej tieto právne účinky nezakladá, keďže bolo vydané nové rozhodnutie o zrušení prieskumného územia. V tejto súvislosti sťažovateľ poznamenal, že krajský súd nesprávne uviedol v bode 16 napadnutého uznesenia, že rozhodnutím o zrušení prieskumného územia bolo zrušené aj napadnuté rozhodnutie žalovaného o predĺžení doby platnosti a zmenšení rozlohy prieskumného územia. Takýto názor krajského súdu nesprávne naznačuje, akoby rozhodnutie o zrušení prieskumného územia malo účinky „ex tunc“, teda ako by rušilo spätne právne účinky napadnutého rozhodnutia žalovaného. Takýto účinok však

rozhodnutie o zrušení prieskumného územia nemá a platí len „ex nunc“.

15. Nie je preto dôvod, aby krajský súd odmietol prieskum žalobou napadnutého rozhodnutia vydaného v konaní, v ktorom bolo následne vydané meritórne rozhodnutie, ktoré rok a 10 mesiacov vyvolávalo právne účinky a vyplývali z neho oprávnenia pre ďalších účastníkov - držiteľov prieskumného územia. Nie je verejným záujmom v oblasti životného prostredia, aby po takmer dvoch rokoch, kedy napadnuté rozhodnutie žalovaného vyvolávalo právne účinky, nebol vykonaný prieskum zákonnosti tohto rozhodnutia. Verejný záujem v oblasti životného prostredia nemožno obmedziť na okolnosť, že v čase rozhodovania krajského súdu už napadnuté rozhodnutie žalovaného nevyvoláva právne účinky, pretože by sa tým odoprela verejnému záujmu ochrana za obdobie, kedy bol tento verejný záujem porušovaný nezákonným rozhodnutím a jeho účinkami.

16. Žalovaný vo svojom vyjadrení k podanej kasačnej sťažnosti zo 16. júla 2019 zdôraznil, že Krajský súd v Bratislave konal a rozhodol na základe vtedy existujúcej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. III. ÚS 875/2016-41) a z toho vyplývajúcej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. 5Sžo/86/2015, sp. zn. 8Sžo 74/2014 a i.) a pri rozhodovaní prihliadal na skutočnosť, že žalovaný v danej veci vydal rozhodnutie o zrušení prieskumného územia č. 6110/2018-5.3 zo dňa 25.05.2018 (súčasť súdneho spisu), ktorým ministerstvo rozhodlo na žiadosť držiteľov prieskumného územia o zrušení prieskumného územia Snina - ropa a horľavý zemný plyn, čím mal s ohľadom na judikatúru najvyšších súdnych autorít za to, že odpadol dôvod na pokračovanie v súdnom konaní podľa § 99 písm. g) SSP.

17. Poukázal na záver obsiahnutý v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 274/2018-45 zo dňa 13.11.2018, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril odlišný názor ako v predchádzajúcich svojich rozhodnutiach vo veci spôsobilého predmetu súdneho prieskumu, a to (bod 34 citovaného nálezu): „Vychádzajúc z uznesenia krajského súdu (bod 3), ústavný súd konštatuje, že v danom prípade niet žiadnych pochybností o tom, že výnimka zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. b) a e) zákona o ochrane prírody a krajiny poľovníckym združením počas obmedzenej časovej platnosti rozhodnutia ministerstva (od 1. júna 2016 do 30. novembra 2015) realizovaná bola a k usmrteniu/odstreleniu jedného jedinca medveďa hnedého skutočne došlo (22. októbra 2015). Rozhodnutie ministerstva, resp. ministra je v takomto prípade spôsobilým predmetom súdneho prieskumu. Vzhľadom na túto skutočnosť mal krajský súd na základe žaloby sťažovateľa vystupujúceho v procesnom postavení zainteresovanej verejnosti zákonnosť napadnutého rozhodnutia ministra preskúmať, a to vo vzťahu k tomu, či je alebo by mohol byť ovplyvnený rozhodovacím procesom týkajúcim sa životného prostredia, čo však neurobil.“ Z citovaného nálezu vyplýva, že pokiaľ došlo k realizácii činnosti (odstrel medveďa hnedého), potom takéto rozhodnutie je spôsobilé byť predmetom súdneho prieskumu, v rámci ktorého je potreba preskúmať, či boli porušené práva žalobcu na priaznivé životné prostredie. V opačných prípadoch (ak nedošlo k realizácii činnosti) nejde o spôsobilý predmet súdneho prieskumu.

18. Pripomenul, že rozhodnutím č. 6110/2018-5.3 zo dňa 25.05.2018 bolo právoplatne zrušené prieskumné územie Snina a naviac držiteľ prieskumného územia ku dňu právoplatného zrušenia rozhodnutia o určení prieskumného územia neohlásil Obvodnému banskému úradu realizáciu žiadneho vrtu v prieskumnom území Snina. To znamená, že k realizácii činnosti (realizácii vrtov) nedošlo, čím podľa žalovaného v súlade s nálezhom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 274/2018-45 zo dňa 13.11.2018 odpadol predmet súdneho prieskumu.

19. S odkazom na svoje vyjadrenie z 9.7.2018 a s poukazom na zákon č. 24/2006 Z.z., zákon č. 569/2007 Z.z., zákon č. 312/2016 Z.z. žalovaný trval na tom, že rozhodnutie o určení prieskumného územia nemožno považovať za povolenie, na základe ktorého možno realizovať geologické práce vrátane vrtných prác a ani za rozhodnutie v oblasti starostlivosti o životné prostredie, práva verejnosti na vstup do konaní v oblasti ochrany životného prostredia sú zabezpečené zložkovými právnymi predpismi, ktoré nie sú určením prieskumného územia dotknuté a preto nie je založená aktívna žalobná legitímácia žalobcu v tomto konaní.

20. Žalovaný navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako neprípustnú (§ 459 písm. b) SSP) odmietol, prípadne, aby kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú v plnom rozsahu zamietol (§ 461 SSP).

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný podľa ustanovenia § 21 písm. a) S.s.p. v spojení s ustanovením § 438 ods. 2 S.s.p., po tom, čo zistil, že kasačná sťažnosť bola podaná riadne a včas (ustanovenie § 443 S.s.p. a ustanovenie § 444 S.s.p.), oprávnenou osobou na podanie kasačnej sťažnosti (ustanovenie § 442 S.s.p.), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (ustanovenie § 439 S.s.p.), kasačná sťažnosť má predpísané náležitosti (ustanovenie § 445 ods. 1 S.s.p. a ustanovenie § 57 S.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie správneho súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v podanej kasačnej sťažnosti podľa ustanovenia § 440 S.s.p., ustanovenia § 441 S.s.p. a ustanovenia § 453 S.s.p. a postupom podľa ustanovenia § 455 S.s.p. bez nariadenia pojednávania, po neverejnej porade senátu (ustanovenie § 137 ods. 1 S.s.p. v spojení s ustanovením § 452 ods. 1 S.s.p.) a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

22. Predmetom konania pred kasačným súdom je rozhodnutie o podanej kasačnej sťažnosti žalobcom proti uzneseniu správneho súdu, ktorým zastavil podľa ustanovenia § 99 písm. g) S.s.p. konanie o správnej žalobe, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia č. 6422/2016-9.2 (14/2016-rozkl.), záznam č. 39045/2016 (1) zo dňa 13.07.2016, ktorým Minister životného prostredia Slovenskej republiky zamietol rozklad a potvrdil rozhodnutie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru štátnej geologickej správy č. 5019/2016-7.3, č. záznamu 28109/2016 zo dňa 18.05.2016 o vylúčení žalobcu zo správneho konania podľa § 14 ods. 1, § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, vo veci predĺženia doby platnosti prieskumného územia „Snina- ropa a horľavý zemný plyn“ pre spoločnosť Alpine Oil and Gas, s.r.o., Karadžičova 16, Bratislava, IČO: 36 702 722.

23. Je nepochybné, že sťažovateľ bol žalobcom (a teda účastníkom) v konaní pred krajským súdom, v ktorého neprospech bolo rozhodnuté, je teda subjektom v zmysle § 442 ods. 1 S.s.p. oprávneným k podaniu kasačnej sťažnosti čo nespochybnil ani krajský súd pri predložení veci kasačnému súdu podľa § 451 ods. 2 S.s.p., preto kasačný súd na návrh žalovaného na odmietnutie kasačnej sťažnosti z dôvodu jej neprípustnosti pretože bola podaná neoprávnenou osobou (§ 459 písm. b/ S.s.p.) neprihliadol.

24. Podľa ustanovenia § 464 ods. 1 S.s.p. ak kasačný súd rozhoduje o kasačnej sťažnosti v obdobnej veci, ktorá už bola predmetom konania pred kasačným súdom, môže v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na obdobné rozhodnutie, ktorého prevzatú časť v odôvodnení uvedie.

25. Kasačný súd po podrobnom preštudovaní predloženého súdneho spisu a pripojených administratívnych spisov zistil, že rozhodovanie o kasačnej sťažnosti je vecou obdobnou, ktorá bola predmetom konania pred kasačným súdom vo veci sp. zn. 1 Sžk /51/2018, preto kasačný súd vo svojom odôvodnení rozhodnutia len poukazuje na svoje obdobné rozhodnutie - rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. septembra 2020 sp. zn. 1 Sžk /51/2018, s ktorým sa plne stotožňuje a konštatuje, že argumentácia žalobcu v podanej kasačnej sťažnosti bola dôvodná a ako taká spôsobilá vyvrátiť dôvody, na základe ktorých správny súd zamietol jeho žalobu a ďalej uvádza prevzatú časť obdobného rozhodnutia.

26. ... 20. Kľúčovou otázkou vo veci bolo posúdenie, či sa zrušením prieskumného územia stalo bezpredmetným preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného o zmene prieskumného územia a predĺžení doby jeho platnosti a či táto skutočnosť má za následok odpadnutie dôvodu na pokračovanie v konaní v zmysle § 99 písm. g) S.s.p.

21. Podľa § 99 písm. g) S.s.p., správny súd konanie uznesením zastaví, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d).

22. Podľa § 22 ods. 6 geologického zákona, na návrh držiteľa prieskumného územia môže ministerstvo prieskumné územie zrušiť alebo zmeniť; zmenou prieskumného územia je zväčšenie alebo zmenšenie jeho rozlohy.

23. Kasačný súd dospel k záveru o nesprávnom procesnom postupe krajského súdu, ktorý zastavil konanie podľa § 99 písm. g) S.s.p. V odôvodnení kasačnou sťažnosťou napadnutého uznesenia konštatoval, že zrušením prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“ sa stalo bezpredmetným aj rozhodovanie o zmene tohto územia, čo má v tomto prípade podľa jeho názoru za následok odpadnutie predmetu konania, lebo prieskumné územie „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“, ktoré bolo základom napadnutého rozhodnutia žalovaného, už zaniklo a teda neexistuje. Uvedená nová právna skutočnosť mala zároveň podľa krajského súdu za následok, že napadnuté rozhodnutie žalovaného nemôže zakladať, meniť alebo inak zrušiť oprávnenia a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo nejde o rozhodnutie, ktorým môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb a právnických osôb priamo dotknuté.

24. Predovšetkým je potrebné pripomenúť, že v zmysle § 135 ods. 1 S.s.p. je na rozhodnutie správneho súdu rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. „Zásada viazanosti súdu právnym a skutkovým stavom, ktorý tu bol v dobe rozhodovania správnych orgánov, je jednou zo základných zásad súdneho prieskumu v správnom súdnictve, ktorá vychádza z jeho funkcie a účelu. Správne súdnictvo nie je ďalšou inštanciou v správnom konaní, ale stojí mimo sústavu správnych orgánov. Preto je prieskum správneho rozhodnutia fixovaný do minulosti.“ (T. Blažek, J. Jirásek, P. Molek, P. Pospíšil, V. Sochorová, P. Šebek: Soudní řád správní - online komentář. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016. K § 75).

25. Časové ohraničenie skutkových a právnych okolností pri posudzovaní žalobou napadnutého správneho rozhodnutia vychádza z požiadavky subsidiarity správneho súdnictva. Správne súdy tak zásadne neprihliadajú na zmenu právnej úpravy (s výnimkou správneho trestania) či na skutočnosti, ktoré nastali po vydaní preskúmaného rozhodnutia. Tento záver nie je v žiadnom rozpore so zásadou plnej jurisdikcie. Prípadné dokazovanie súdu má smerovať a upínať sa práve na skutkový či právny stav, ktorý tu existoval v dobe rozhodovania správnych orgánov. Najvyšší súd si je vedomý, že jeho judikatúra, ako aj judikatúra ústavného súdu túto zásadu relativizovala. Dovodila sa možnosť prihliadať na skutkové či právne novoty vo výnimočných prípadoch, kedy by s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu nebolo možné dôslednú aplikáciu ustanovení S.s.p. z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať. Súd napr. nemôže vychádzať z právneho stavu, ktorý tu bol v dobe vydania rozhodnutia, ak táto úprava bola medzičasom zrušená ústavným súdom pre neústavnosť. V prejednávanej veci však o takúto situáciu nejde.

26. Ústavný súd SR v náleze č. k. III. ÚS 418/2018-41 zo dňa 29.01.2019 uviedol právny názor týkajúci sa § 99 písm. g) S.s.p.: „Zákon v § 99 písm. g) upravil zastavenie konania, ak odpadol dôvod na pokračovanie v konaní a nejde o prípady ustanovené v písmenách c) a d)... Ako príklad zastavenia konania z dôvodu odpadnutia predmetu prieskumu možno uviesť stratu účinkov preskúmaného rozhodnutia alebo opatrenia, no bez jeho formálneho zrušenia, na základe protestu prokurátora alebo mimoriadneho opravného prostriedku. O takýto prípad pôjde najmä pri faktickej konzumácii týchto účinkov alebo uplynutí lehoty, na ktorú bolo rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy vydané, resp. pri inom následnom administratívnom postupe ... O stratu účinkov rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy v dôsledku uplynutia lehoty pôjde vtedy, ak subjektívne práva vyplývajúce zo žalovaného rozhodnutia alebo opatrenia boli viazané len na určitý čas a jeho uplynutím zanikli bez toho, aby došlo k ich realizácii. Príkladom môže byť rozhodnutie vydané v zmysle § 82 ods. 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Ak však už dané subjektívne práva boli uplatnené, nemožno ani v dôsledku uplynutia času bez ďalšieho zastaviť správne súdne konanie a odmietnuť súdnu ochranu, pretože jej primárny obsah založený na možnosti zrušenia nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia sa tým dostáva do sekundárnej podoby, ktorej podstatou je vytvorenie základu pre náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.“ (Baricová, J., Fečík, M., Števíček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok.

27. Vychádzajúc z vyššie citovaných právnych názorov má kasačný súd za to, že krajský súd v napadnutom uznesení neprihliadol na potrebu ochrany práv sťažovateľa (zainteresovanej verejnosti). Zmyslom a cieľom aktívnej legitímácie zainteresovanej verejnosti na podaní správnej žaloby je ochrana verejného záujmu pri rozhodovaní vo veciach životného prostredia a nie dosiahnutie konkrétneho prospechu pre nejaký subjekt predstavujúci zainteresovanú verejnosť. Skutočnosť, či verejný záujem v oblasti životného prostredia porušený bol alebo nie, nezakláda tým, že žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného stratí platnosť. Zrušenie takéhoto rozhodnutia, v prípade jeho rozporu s verejným záujmom, je bez ohľadu na uplynutie doby jeho platnosti, pre ochranu verejného záujmu zásadné a je zásadné aj pre účinnú realizáciu práv zainteresovanej verejnosti podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Rozhodnutie o zrušení prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“, vydané po nadobudnutí právoplatnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného a po podaní správnej žaloby na krajský súd o jeho preskúmanie, nepredstavuje takú novú skutočnosť, ktorú by bolo možné považovať za dostatočný dôvod na prelomenie zásady ustanovenej v § 135 ods. 1 S.s.p. Táto skutočnosť automaticky neznamená, že k realizácii práv vyplývajúcich z napadnutého rozhodnutia žalovaného nedošlo, resp. že by týmto rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohol byť porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Treba prisvedčiť sťažovateľovi, že napadnuté rozhodnutie žalovaného cca 1 rok a 10 mesiacov vyvolávalo právne účinky a vyplývali z neho oprávnenia pre držiteľov prieskumného územia. Automatické vylúčenie tohto rozhodnutia zo súdneho prieskumu by mohlo pre držiteľov prieskumného územia predstavovať neadekvátnu výhodu spočívajúcu v nemožnosti preskúmania zákonnosti rozhodnutia o zmene prieskumného územia a postupu pri jeho vydaní. Vzhľadom na účel geologického prieskumu, ktorý má slúžiť iba na overenie, či je realizácia ťažobnej činnosti v danej lokalite vôbec možná (v danom prípade bolo jeho účelom vykonávanie ložiskového geologického prieskumu vyhradených nerastov - ropy a horľavého zemného plynu) a či na fázu geologického prieskumu budú nadväzovať ďalšie procesné fázy smerujúce k samotnej realizácii projektu geologickej úlohy, ku ktorej môže ale aj nemusí dôjsť, považuje kasačný súd za potrebné preskúmať napadnuté rozhodnutie žalovaného napriek existencii rozhodnutia o zrušení prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“. Ak by takáto možnosť neexistovala, mohli by držiteľia prieskumného územia získavať potrebné informácie o vhodnosti lokality a v prípade zistenia, že v danej lokalite nie je možné uskutočniť ich ekonomické plány, stačilo by podať návrh na zrušenie prieskumného územia (ešte pred rozhodnutím správneho súdu o žalobe) a po vyhovení takému návrhu by nebola reálna možnosť preskúmať postup správnych orgánov pri vydaní rozhodnutia o povolení prieskumného územia. Zároveň by bolo znemožnené skúmať, či iný verejný záujem neprevyšuje záujem na stanovení prieskumného územia a tiež, či správne orgány nevybočili z medzí správneho uváženia. Nie je verejným záujmom v oblasti životného prostredia, aby po takmer dvoch rokoch, kedy napadnuté rozhodnutie žalovaného vyvolávalo právne účinky, nebol vykonaný prieskum zákonnosti tohto rozhodnutia súdom. Verejný záujem v oblasti životného prostredia nemožno obmedziť na okolnosť, že v čase rozhodovania súdom už napadnuté rozhodnutie žalovaného nevyvoláva právne účinky, pretože by sa tým odoprela verejnému záujmu ochrana za obdobie, kedy mohol byť tento verejný záujem porušovaný prípadným nezákonným rozhodnutím a jeho účinkami.

28. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje aj na rozhodnutia v obdobných veciach, ktoré boli predmetom konania pred kasačným súdom sp. zn. 4Sžk/39/2018 z 13.11.2019, sp. zn. 4Sžk/9/2019 z 5. 5. 2020, sp. zn. 4Sžk/10/2019 z 5. 5. 2020, resp. sp. zn. 8Sžk/21/2019 zo 16.1.2020 a 8Sžk/36/2018 z 28.11.2019, v ktorých súd za obdobného skutkového stavu dospel k rovnakým právnym záverom.

27. Kasačný súd pripomína, že s Dohovorom o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, prijatým 25. júna 1998 v Aarhuse (ďalej aj ako „Aarhuský dohovor“) vyslovila Národná rada Slovenskej republiky súhlas svojim uznesením č. 1840 z 23. septembra 2005 a rozhodla, že Aarhuský dohovor je medzinárodná zmluva podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá má prednosť pred zákonmi. Prezident Slovenskej republiky podpísal listinu o prístupe k Aarhuskému dohovoru 31. októbra 2005. Listina o prístupe bola uložená 5. decembra 2005 u generálneho tajomníka Organizácie Spojených

národov, deponitára dohovoru. Vo vzťahu k Slovenskej republike Aarhuský dohovor nadobudol platnosť a účinnosť 5. marca 2006 podľa článku 20 ods. 3 Aarhuskeho dohovoru (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 43/2006 Z. z. o prijatí Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia).

28. Podľa článku 2 ods. 5 Aarhuskeho dohovoru „verejnosť“ znamená jednu alebo viac fyzických osôb alebo právnických osôb a v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou ich združenia, organizácie alebo skupiny.

29. Podľa článku 2 ods. 5 Aarhuskeho dohovoru „zainteresovaná verejnosť“ znamená verejnosť, ktorá je alebo by mohla byť ovplyvnená rozhodovacím procesom týkajúcim sa životného prostredia alebo sa o tento proces zaujíma; pre potreby tejto definície sa mimovládne organizácie podporujúce ochranu životného prostredia a spĺňajúce všetky požiadavky vnútroštátneho práva považujú za zaujímavé sa o rozhodovací proces.

30. Podľa článku 19 ods. 2 Aarhuskeho dohovoru každá Strana v rámci svojho vnútroštátneho práva zabezpečí, aby členovia zainteresovanej verejnosti

a) majúci dostatočný záujem alebo, alternatívne,

b) ak pretrváva porušovanie ich práva v prípadoch, kde to právne predpisy Strany upravujúce správne konanie požadujú ako predbežnú podmienku,

mali prístup k procesu preskúmania pred súdom a/alebo iným nezávislým a nestranným orgánom ustanoveným na základe zákona na účely napadnúť vecnú a procesnú zákonnosť akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia podliehajúceho článku 6 a v prípadoch ustanovených vnútroštátnym právom a bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia odseku 3, iným relevantným ustanoveniam tohto dohovoru.

O tom, čo predstavuje dostatočný záujem a porušovanie práva, bude rozhodnuté v súlade s požiadavkami vnútroštátneho práva a v súlade s cieľom dať zainteresovanej verejnosti široký prístup k spravodlivosti v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru. Na tento účel sa záujem akejkoľvek mimovládnej organizácie, ktorá spĺňa požiadavky uvedené v článku 2 ods. 5, považuje za dostatočný na účely písmena a). Tieto organizácie budú považované za také, ktorých práva môžu byť porušené na účely písmena b).

31. Podľa ustanovenia § 42 ods. 1 S.s.p. ak má zainteresovaná verejnosť alebo dotknutá verejnosť (ďalej len „zainteresovaná verejnosť“) právo podľa osobitného predpisu na účasť administratívnom konaní vo veciach životného prostredia, je oprávnená

a) podať správnu žalobu podľa § 6 ods. 2 písm. a),

b) podať žalobu proti nečinnosti podľa § 6 ods. 2 písm. e),

c) podať žalobu proti všeobecne záväznému nariadeniu,

d) zúčastniť sa na konaní o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. a); ustanovenia tohto zákona týkajúce sa osoby zúčastnenej na konaní sa primerane použijú aj na zainteresovanú verejnosť.

32. Podľa ustanovenia § 178 ods. 3 S.s.p. zainteresovaná verejnosť je oprávnená podať správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy, ak tvrdí, že tým bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia.

33. V konaní nebolo sporné, že žalobca - Lesoochranárske zoskupenie Vlč, občianske združenie už v správnej žalobe zdôvodňoval svoju aktívnu legitímáciu na podanie správnej žaloby voči rozhodnutiu žalovaného tvrdením, že rozhodnutím žalovaného orgánu verejnej správy bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia a uvádzal tiež skutočnosti na ktorých toto tvrdenie zakladá.

34. Podľa názoru kasačného súdu tak žalobca - Lesoochranárske zoskupenie Vlč, občianske združenie, vystupuje v pozícii žalobcu ako zainteresovaná verejnosť, keďže spĺňa podmienky vnútroštátneho práva pre priznanie statusu zainteresovanej verejnosti v prejednávanej veci ako aj podmienky Aarhuskeho

dohovoru, ktorý má prednosť v zmysle článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky pred vnútroštátnymi zákonmi (článok 2 ods. 5 Aarhuskeho dohovoru).

35. Z ustanovenia § 178 ods. 3 S.s.p. potom vyplýva, že zainteresovaná verejnosť má podľa vnútroštátneho práva aktívnu vecnú legitimáciu na podanie správnej žaloby ak tvrdí, že rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Ďalej, že podľa článku 9 ods. 2 Aarhuskeho dohovoru platí, že zainteresovanej verejnosti má strana dohovoru (teda aj Slovenská republika) zabezpečiť prístup k procesu preskúmania akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia podliehajúceho článku 6 Aarhuskeho dohovoru (teda aj prejednávanej veci) pred súdom, ak má na tom zainteresovaná verejnosť dostatočný záujem. O tom, čo predstavuje dostatočný záujem, má byť rozhodnuté v súlade s požiadavkami vnútroštátneho práva a v súlade s cieľom dať zainteresovanej verejnosti široký prístup k spravodlivosti.

36. Pokiaľ správny súd podporil svoj záver o potrebe zastaviť konanie aj tvrdením, že aj za predpokladu, že by bol účastníkom konania, prípadné zrušenie rozhodnutia žalovaného by nepredstavovalo pre neho ako účastníka konania reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech a teda nesprávne vyvodil, že bolo v prejednávanej veci potrebné skúmať, či napadnuté rozhodnutie môže zasiahnuť alebo sa dotýkať subjektívnych práv alebo právom chránených záujmov žalobcu a či by žalobca mal zrušením rozhodnutia reálnu možnosť dosiahnuť materiálne iné rozhodnutie v jeho prospech, došlo z jeho strany aj k nesprávnemu posúdeniu aktívnej vecnej legitimácii v správnom súdnictve nesprávnym aplikovaním ustanovenie § 177 ods. 1 S.s.p..

26. Podľa názoru kasačného súdu je nepochybné, že zainteresovaná verejnosť sa správnu žalobou nedomáha ochrany svojich subjektívnych práv a právom chránených záujmov, ktoré mali byť rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy porušené alebo priamo dotknuté, ale domáha sa ochrany verejného záujmu v oblasti životného prostredia. Účelom správnej žaloby zainteresovanej verejnosti preto nie je ochrana práv a právom chránených záujmov konkrétneho subjektu - jednotlivca alebo skupiny osôb v podobe posúdenia zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy (ako vyvodzuje správny súd), ale ochrana životného prostredia ako celospoločenského verejného záujmu.

27. Sama skutočnosť, že rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy, ktoré bolo napadnuté správnu žalobou zainteresovanej verejnosti, bolo zrušené, zaniklo či stratilo svoju platnosť alebo účinky ešte neznamená, že nemohol byť rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy porušený (ohrozený - vychádzajúc z Aarhuskeho dohovoru) verejný záujem na ochrane životného prostredia. V tejto súvislosti nemožno opomenúť ani skutočnosť, že správnym súdnym prieskumom rozhodnutí alebo opatrení orgánov verejnej správy v oblasti životného prostredia sa realizuje tiež právo verejnosti na informácie, či tieto rozhodnutia alebo opatrenia, ktoré boli alebo sú spôsobilé ohroziť či porušiť verejný záujem na ochrane životného prostredia, boli vydané v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky s cieľom posilniť zodpovednosť a transparentnosť rozhodovania orgánov verejnej správy v oblasti životného prostredia.

29. K tomuto Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 28. februára 2017 sp. zn. III. ÚS 875/2016-41 uviedol, že „...obiter dictum dáva do pozornosti sťažovateľa právnu úpravu účinnú od 1. júla 2017, keď zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok zaviedol inštitút zainteresovanej verejnosti (resp. dotknutej verejnosti - zjednocujúc tak terminologickú nejednotnosť pomenovania tohto inštitútu v právnej úprave), ktorá predstavuje nový osobitný procesný subjekt, ktorý má oproti nedostatočnej pôvodnej právnej úprave danej piatou časťou Občianskeho súdneho poriadku zabezpečiť náležitú realizáciu procesných práv v konaní pred správnym súdom vo veciach životného prostredia, a ktorý reflektuje požiadavku na účasť zainteresovanej verejnosti v administratívnom konaní vo veciach životného prostredia, ktorá vyplýva jednak z vnútroštátnych a európskych právnych predpisov, ako i medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky (tiež napr. Aarhuský dohovor); osobitne prihliada na diskrepanciu v rozsahu procesným oprávnený účastníka takéhoto konania a zainteresovanej, resp. dotknutej osoby v takomto administratívnom konaní, zaisťujúc tak faktické stotožnenie týchto inštitútov

pre konania týkajúce sa životného prostredia. Vzhľadom na zmenenú procesno-právnu úpravu možno predpokladať revíziu praxe správnych súdov stabilizovanej v režime predchádzajúcej procesnej úpravy podľa Občianskeho súdneho poriadku.“

30. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná, napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/210/2016-186 z 11. apríla 2019 je založené na nesprávnom právnom posúdení veci čím došlo z jeho strany k znemožneniu žalobcovi uskutočniť jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces; kasačný súd ho preto zrušil a vec vrátil správneho súdu podľa ustanovenia § 462 ods. 1 S.s.p. na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude úlohou správneho súdu postupovať pri preskúvaní rozhodnutia žalovaného orgánu verejnej správy vo vyššie naznačenom smere (ustanovenie § 469 S.s.p.). V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd aj o náhrade trov konania v konaní o kasačnej sťažnosti (ustanovenie § 467 ods. 3 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok.